

Eroare strategică sau concurență puternică?

Alegerile parlamentare din Ungaria din 2018

și stagnarea succesului Jobbik

■ PAUL ȚAP

[Babeș-Bolyai University, Cluj]

Abstract

Earlier research shows that the electoral system, political competition, the type of electoral campaign, access to the media and the political leader's traits could influence the success of political actors. By using the case study approach, this paper shows why the electoral success of the far-right Hungarian party Jobbik stagnated during the 2018 parliamentary elections even though its success continuously grew between 2006-2014. To answer this question the paper uses mostly secondary data (i.e. from the literature and the media). The results indicate that all the aforementioned factors (i.e. electoral system, political competition, type of electoral campaign, access to the media and the leader's traits) were crucial in influencing the Jobbik's lack of success during the 2018 elections.

Keywords

electoral success; Jobbik; Fidesz; political competition; Hungary

Introducere

În timpul competițiilor electorale, partidele politice se luptă pentru obținerea suportului alegătorilor. Succesul acestora este influențat de o multitudine de factori care variază de la tipul sistemului electoral, organizarea, structura sau resursele partidului și până la campania electorală, pozițiile sau programele politice.¹ Alături de acestea,

¹ Daniel Bischof și Roman Senninger, „Simple Politics for the People? Complexity in Campaign Messages and Political Knowledge,” *European Journal of Political Research* 57, no. 2 (2018): 473–495; Alessandro Nai, „Going Negative, Worldwide: Towards a General Understanding of Determinants and Targets of Negative Campaigning,” *Government and Opposition* 55, no. 3 (2020): 430–455; Susan E. Scarrow și Paul D. Webb, „Investigating Party Organization. Structures, Resources, and Representative Strategies,” în *Organizing Political Parties: Representation, Participation, and Power*, ed. Susan E. Scarrow, Paul D. Webb și Thomas Poguntke (Oxford: Oxford University Press, 2017); Michael Gallagher and Paul Mitchell, „Dimensions of Variations in Electoral Systems,” în *The Oxford Handbook of Electoral Systems*, ed. Erik S. Herron, Robert J. Pekkanen și Matthew S. Shugart (Oxford: Oxford University Press, 2018); Erik S. Herron, Robert J. Pekkanen și Matthew S. Shugart, „Terminology and Basic Rules of Electoral Systems,” în *The Oxford Handbook of Electoral Systems*, ed. Erik S. Herron, Robert J. Pekkanen și Matthew S. Shugart (Oxford: Oxford University Press, 2018).

atenția pe care media o acordă anumitor partide, imaginea liderilor politici sau abilitatea de a insufla cetățenilor ideea că așteptările acestora pot fi îndeplinite dacă votează într-o anumită direcție reprezintă alte elemente care influențează succesul electoral.²

Alegerile naționale din Ungaria din 2018 au fost câștigate de către Fidesz (Uniunea Civică Maghiară) care a reușit să-și securizeze poziția majoritară în Parlament pentru a treia oară consecutiv, alături de KDNP (Partidul Popular Creștin Democrat). Succesul alianței Fidesz-KDNP a fost influențat de factori precum sistemul electoral, abilitatea de a controla media și de a transforma criza imigranților într-unul dintre cele mai importante subiecte de campanie, dar și de o competiție fragmentată.³ Începând cu anul 2006, credibilitatea partidelor de stânga (ex. MSZP – Partidul Social Democrat) a fost afectată de anumite scandaluri de corupție care au influențat reformarea scenei politice maghiare și au creat un cadru favorabil pentru ascensiunea drepte radicale (vezi secțiunea următoare).⁴ Rezultatele alegerilor din 2010 și 2014 au confirmat dominația partidelor de dreapta, moment în care Fidesz nu mai reprezenta singurul partid politic capabil să pună mâna pe putere, ci acesta avea de înfruntat un nou rival: Jobbik (Mișcarea pentru o Ungarie mai bună).⁵

Jobbik este un partid de extremă dreapta care a luat naștere în anul 2003 dintr-o organizație conservatoare de tineret formată în 1999. Această organizație promova idei naționaliste și susținea valorile creștine, iar pe fondul nemulțumirilor față de performanțele sistemului politic și a celorlalte partide de dreapta, membrii acesteia au decis să transforme organizația într-un partid politic.⁶ Jobbik promova valori precum importanța conservării identității naționale și a valorilor tradiționale, atitudini xenofobe, anti-comuniste și susținea faptul că este un partid care dorește să reformeze sistemul politic prin eliminarea corupției care caracterizează întreaga clasă politică contemporană.⁷ Cu toate că succesul acestui partid nu a fost răsunător la început⁸, din 2006, susținerea electorală a Jobbik a crescut constant, urmând ca la alegerile din 2010 să obțină 16% din voturi, iar la cele din 2014 aproximativ 20%.⁹ Pe fondul creșterii graduale a suportului electoral al Jobbik, Gábor Vona, care a condus partidul între 2006-2018, a afirmat constant între 2014 și 2018 faptul că Jobbik este pregătit să guverneze de unul singur. Cu toate acestea, în 2018, Jobbik nu a reușit

² Thomas M. Meyer, Martin Haselmayer și Markus Wagner, „Who Gets into the Papers? Party Campaign Messages and the Media,” *British Journal of Political Science* 50, no. 1 (2020): 281–302; Kim L. Fridkin și Patrick J. Kenney, „The Role of Candidate Traits in Campaigns,” *Journal of Politics* 73, no. 1 (2011): 61–73; Diego Garzia, „Personalization of Politics Between Television and the Internet: Leader Effects in the 2013 Italian Parliamentary Election,” *Journal of Information Technology and Politics* 14, no. 4 (2017): 403–416; Andrea L.P. Pirro, „Digging into the Breeding Ground: Insights into the Electoral Performance of Populist Radical Right Parties in Central and Eastern Europe,” *East European Politics* 30, no. 2 (2014): 246–270.

³ Theresa Gessler și Johannes Wachs, „Experiments in the Laboratory of Populism: The 2018 Hungarian Election,” *The London School of Economics and Political Science – EUROPP*, 2018, 1–4.

⁴ Miroslav Mareš și Vratislav Havlík, „Jobbik’s Successes. An Analysis of Its Success in the Comparative Context of the V4 Countries,” *Communist and Post-Communist Studies* 49, no. 4 (2016): 323–333.

⁵ Zsolt Enyedi și Daniel Rona, „Governmental and Oppositional Populism: Competition and Division of Labour,” în *Absorbing the Blow. Populist Parties and Their Impact on Parties and Party Systems.*, ed. Steven Wolinetz and Andrej Zaslove (Colchester: Rowman & Littlefield, 2018).

⁶ Jobbik, „Jobbik’s Brief History,” Jobbik, 2020, https://www.jobbik.com/short_summary_about_jobbik.

⁷ Dominik Héjj, „The Rebranding of Jobbik,” *New East Europe* 6, no. 29 (2017): 83–90.

⁸ În 2005, Jobbik a format alianța „A treia cale” cu MIÉP (Partidul Justiție și Viață – partid naționalist de extremă dreapta), dar la alegerile din 2006 au obținut numai 2,2% din voturi, iar Jobbik a devenit independent după acest eșec; Krisztián Szabados, „The Particularities and Uniqueness of Hungary’s Jobbik,” ed. Giorgos Charalambos, *The European Far Right: Historical and Contemporary Perspectives* (Stasandrou, 2015).

⁹ Szabados, „The particularities”.

să-și înfrângă rivalul (ș.a. Fidesz), iar rezultatele alegerilor parlamentare au marcat mai degrabă o stagnare a suportului electoral pentru Jobbik, decât o creștere.¹⁰

Această lucrare dorește să explice de ce suportul electoral al Jobbik nu a crescut în anul 2018 în pofida evoluției pozitive pe care a avut-o între alegerile dintre 2006-2014. Cu scopul de a răspunde la această întrebare lucrarea utilizează abordarea studiului de caz¹¹ prin care dorește să analizeze în profunzime o serie de elemente care au influențat acest rezultat (ș.a. sistemul electoral, competiția cu alte partide, campania utilizată și accesul la media și caracteristicile liderului politic). Lucrarea utilizează date secundare preluate din literatură și surse media. Relevanța acestui subiect este sporită de faptul că oferă o serie de dovezi empirice care demonstrează de ce Jobbik nu a reușit să-și sporească suportul electoral între 2014 și 2018 și să-și înfrângă principalul competitor. De asemenea, rezultatele lucrării pot fi testate și în alte studii de caz deoarece acestea evidențiază ce anume ar putea stimula scăderea, menținerea sau creșterea suportului electoral în timpul alegerilor parlamentare.

Lucrarea este structurată pe cinci secțiuni cărora li se adaugă concluziile. Următoarea secțiune revizuieste literatura cu privire la factorii care au determinat succesul electoral al Jobbik între 2006-2014. A doua secțiune prezintă modul în care sistemul electoral din Ungaria a afectat succesul Jobbik la alegerile din 2018, iar a treia se concentrează pe competiția dintre partide. A patra secțiune vizează tipul de campanie utilizat și relația cu mass-media națională, iar ultima se concentrează pe caracteristicile lui Vona și cum acestea au afectat rezultatele alegerilor din 2018. Concluziile rezumă principalele rezultate ale lucrării, prezintă lecțiile învățate și propune direcții viitoare de cercetare.

Ascensiunea Jobbik între 2006-2014

Jobbik este unul dintre cele mai de succes partide politice de extremă dreapta din Europa și cel mai important partid de nișă care a apărut în Ungaria în ultimii 20 de ani.¹² Această secțiune prezintă motivele principale care au favorizat ascensiunea Jobbik între 2006-2014, accentul fiind pus pe abilitatea acestuia de a oferi cetățenilor o alternativă prin care să se combată nemulțumirile față de sistem și de a genera un nivel ridicat de mobilizare și activism politic în rândul tinerilor prin intermediul acțiunilor sociale și a canalelor digitale.

Poziționarea anti-sistem și problema romilor

Alegerile electorale din Ungaria de după 1990 au fost caracterizate de competiția dintre principalele partide de dreapta și de stânga, cele de nișă neavând multă vizibilitate.¹³ Cu toate acestea, nemulțumirile cetățenilor față de performanțele guvernelor democratice și gradul ridicat de corupție au creat un cadru favorabil pentru ascensiunea dreptei radicale.¹⁴ Jobbik a început să-și facă simțită prezența din

¹⁰ În pofida faptului că Jobbik nu a reușit să câștige alegerile parlamentare, acesta a rămas în continuare cel mai puternic partid de opoziție, plasându-se pe locul al doilea după Fidesz-KDNP, cu aproximativ 19% dintre voturi.

¹¹ Alexander L. George și Andrew Bennett, *Case Studies and Theory Development in Social Sciences* (Massachusetts: MIT Press, 2005).

¹² Péter Kerkó și Gregor Mayer, „Transforming Hungary – Together? An Analysis of the Fidesz–Jobbik Relationship,” în *Transforming the Transformation? The East European Radical Right in the Political Process*, ed. Michael Minkenberg (London: Routledge, 2015).

¹³ Andreea L. P. Pirro, „The Populist Radical Right in the Political Process: Assessing Party Impact in Central and Eastern Europe,” în *Transforming the Transformation? The East European Radical Right in the Political Process*, ed. Michael Minkenberg (London: Routledge, 2015).

¹⁴ Lenka Bustikova, „The Radical Right in Eastern Europe,” în *The Oxford Handbook of The Radical Right*, ed. Jens Rydgren (Oxford: Oxford University Press, 2018).

ce în ce mai puternic începând cu 2006 când scena politică maghiară a fost zguduită de o serie de scandaluri de corupție asociate cu cel de-al doilea guvern al lui Ferenc Gyurcsány. Acestea au generat o serie de proteste violente din partea populației maghiare.¹⁵ Jobbik a profitat de acest context în două moduri principale. Pe de-o parte, s-a implicat în mod activ în organizarea și susținerea protestelor populare împotriva guvernului corupt promovând ideea de apropiere față de populație și susținerea intereselor acestora.¹⁶ Pe de altă parte, valorificând acest context, și-a promovat poziția și viziunile ideologice și a criticat aspru evoluțiile politice de după 1990, susținând că întreaga clasă politică este coruptă, iar prin acțiunile ei nu face altceva decât să afecteze interesele naționale și aspirațiile socio-economice ale cetățenilor corecți și muncitori.¹⁷ Această retorică a susținut poziția fermă anti-sistem pe care o promovează Jobbik, acesta începând să fie privit drept o alternativă politică de către cetățenii dezamăgiți de performanțele clasei politice.¹⁸

Un al doilea element care a contribuit la succesul electoral al Jobbik vizează pozițiile ferme adoptate împotriva romilor. După 1990, Ungaria s-a confruntat cu un nivel ridicat de șomaj care a stimulat criminalitatea în rândurile romilor. Guvernul socialist considera acest subiect ca fiind o problemă socială, soluția acestora fiind reprezentată de oferirea ajutoarelor sociale. Cei care se opuneau acestei viziuni erau considerați ca fiind rasiști.¹⁹ După 2006 Jobbik a criticat modul în care politicienii au tratat problema etniei rome promovând ideea că va asigura securitatea cetățenilor maghiari și îi va proteja de „criminalitatea romă”.²⁰ La inițiativa Jobbik a fost creată în 2007 Garda Maghiară²¹ care patrula mai ales în acele zone în care existau comunități mari de romi. Acțiunile Gărzii Maghiare au sporit vizibilitatea Jobbik în media, mai ales că aceasta era mobilizată și pentru acțiuni sociale, nu doar de securitate (ex. ajutorul oferit comunităților afectate de revărsarea Tisei din 2008).²² Atitudinile de repulsie îndreptate împotriva etniei rome au crescut în importanță între 2006-2010 mai ales după ce Jobbik a adus acest subiect în dezbaterile publice. Jobbik a valorificat această situație și a atras susținerea electoratului pentru că nu avea rival în dimensiunea minorităților etnice și a promovat ideea că este cel mai capabil partid în ceea ce privește soluționarea acestei probleme.²³

Mobilizarea și activismul social

Jobbik a reușit să atragă susținere electorală și datorită abilității acestuia de a organiza acțiuni de mobilizare a maselor. Partidele de dreapta utilizează practicile organizaționale și strategice ale mișcărilor sociale în arena competiției electorale și consideră participarea politică drept un mecanism prin care cetățenii pot

¹⁵ Mareș și Havlík, „Jobbik's Successes”.

¹⁶ Andrea L.P. Pirro, „Lo and Behold: Jobbik and the Crafting of a New Hungarian Far Right,” în *Radical Right Movement Parties in Europe*, ed. Manuela Caiani și Ondřej Císař (London: Routledge, 2019).

¹⁷ András Bíró-Nagy, Tamás Boros și Áron Varga, „Right-Wing Extremism in Hungary,” *International Policy Analysis*, no. December (2012): 1–15; Szabados, „The Particularities”.

¹⁸ Mareș și Havlík, „Jobbik's Successes”.

¹⁹ Bíró-Nagy, Boros și Varga, „Right-Wing Extremism”.

²⁰ Anna Kyriazi, „Ultranationalist Discourses of Exclusion: A Comparison between the Hungarian Jobbik and the Greek Golden Dawn,” *Journal of Ethnic and Migration Studies* 42, no. 15 (2016): 2519–2538.

²¹ Garda Maghiară a fost desființată în 2009 pe fondul anumitor acțiuni care încălcau drepturile omului.

²² Mihai Varga, „Hungary's 'Anti-Capitalist' Far-Right: Jobbik and the Hungarian Guard,” *Nationalities Papers* 42, no. 5 (2014): 791–807; Andrea L.P. Pirro, „Ballots and Barricades Enhanced: Far-Right 'Movement Parties' and Movement-Electoral Interactions,” *Nations and Nationalism* 25, no. 3 (2019): 782–802.

²³ Pirro, „Digging”.

stopa dezvoltarea amenințărilor, combaterea nedreptății și promovarea alternativelor pentru gestionarea vieții sociale și a activităților economice.²⁴ Acest tip de participare nu stimulează numai apartenența la grup și solidaritatea dintre membri, dar și creează ideea că participanții pot aduce o schimbare în societate și își pot exprima ideile și viziunile politice prin intermediul interacțiunilor directe.²⁵

Jobbik a devenit un partid foarte atractiv în rândul generațiilor tinere²⁶ care manifestă un nivel ridicat de nemulțumire față de corupția sistemelor politice, performanța guvernului, statutul socio-economic al acestora, un grad ridicat de repulsie față de minorități, dar care sunt dornice să se implice în acțiuni politice și sociale pentru a schimba aceste realități.²⁷ Jobbik a valorificat dorința de implicare a tinerilor în activități sociale și a profitat de faptul că mulți se identificau cu ideologia partidului, transformând aceste inițiative de mobilizare socială într-una dintre cele mai valoroase resurse ale partidului.²⁸

Jobbik a pus un accent specific pe organizarea forumurilor de discuții, festivalurilor sau taberelor pentru tineri unde se creau oportunități pentru socializare politică între simpatizanți și oficialități și unde erau invitate inclusiv formații muzicale ce livrau mesaje naționaliste.²⁹ În plus, Jobbik promova activități de mobilizare (ex. Marșurile pentru Viață – inițiate în 2012 care susțineau valorile naționale și identitate ale maghiarilor) sau proteste construite în jurul temelor de campanie (ex. anti-romi, anti-migrație, anti-UE) fără să fie presați de alegeri electorale.³⁰ Aceste strategii de mobilizare au crescut foarte puternic vizibilitatea Jobbik, acest partid reușind să atragă resurse importante pentru partid (ex. donații, voluntari, noi membrii) sau să genereze legături cu diferite organizații care au jucat un rol primordial în extinderea partidului la nivel național.³¹

Alături de aceste elemente, faptul că Jobbik era ostracizat de media națională a determinat partidul să valorifice Internetul și canalele acestuia (care erau foarte utilizate în special de tineri) pentru a se promova și a atrage electorat. Jobbik a devenit foarte activ pe rețelele de socializare ajungând să aibă cel mai mare număr de urmăritori pe Facebook, iar rețeaua IT de Tineret a acestuia a depășit-o inclusiv pe cea a Fidesz.³² Astfel, Jobbik a reușit să atragă un nivel ridicat de suport electoral din rândul tinerilor datorită faptului că a combinat reprezentarea politică cu instrumentele mobilizării extra-parlamentare și a oferit tinerilor posibilități de participare politică pe care celelalte partide nu le ofereau.³³

Sistemul electoral din Ungaria și impactul asupra succesului Jobbik

La alegerile parlamentare din 2010, alianța Fidesz-KDNP a depășit pragul de 2/3 din locurile din Parlament care erau necesare pentru schimbarea sistemului electoral și a profitat de acest aspect pentru a realiza reforma electorală. Motivațiile care au

²⁴ Pirro, „Ballots”.

²⁵ Andrea L.P. Pirro și Dániel Róna, „Far-Right Activism in Hungary: Youth Participation in Jobbik and Its Network,” *European Societies* 21, no. 4 (2019): 603–626.

²⁶ În special cei care aveau sub 30 de ani.

²⁷ Tamás Kovács, „The Jobbik-Phenomenon: Hungarian Youth on the Road of Radical Right,” în *Ten Public Policy Studies*, ed. Ilona Pálné Kovács și László Kákai (Pécs: University of Pécs, Department of Political Studies, 2013).

²⁸ Pirro și Róna, „Far-Right”.

²⁹ Pirro și Róna, „Far-Right”.

³⁰ Pirro, „Ballots”; Szabados, „The Particularities”.

³¹ Pirro and Róna, „Far-Right”.

³² Philipp Karl, „Hungary’s Radical Right 2.0,” *Nationalities Papers* 45, no. 3 (2017): 345–355; Pirroși Róna, „Far-Right”.

³³ Pirro and Róna, „Far-Right”.

determinat această schimbare au fost justificate în special de nevoia de redesenare a circumscripțiilor electorale pentru a se asigura un număr relativ egal de cetățeni care votează în cadrul acestora.³⁴ Cu toate acestea, în esență, alianța Fidesz-KDNP dorea să introducă un sistem electoral care să favorizeze mereu partidul aflat la guvernare.³⁵

Noul sistem electoral adoptat în 2011 poate să fie definit drept unul de tip mixt-majoritar.³⁶ Acesta, deși a păstrat unele dintre caracteristicile vechiului sistem (ex. cele două tipuri de voturi pe care le pot exprima cetățenii la nivel de district și pe listele naționale sau pragul electoral de 5%), a introdus o serie de modificări majore. În 2014, când a fost utilizat prima dată acest sistem, numărul de locuri în Parlament a scăzut de la 386 la 199³⁷, media cetățenilor din circumscripțiile electorale a crescut de la 45.000 la 75.000, a fost eliminat al doilea tur de scrutin și pragul de validitate de 50 + 1%, fiind înlocuit cu principiul *first-past-the-post* în care candidatul cu cele mai multe voturi câștigă. De asemenea, a crescut numărul nominalizărilor necesare pentru candidatură de la 750 la 1000 și s-a acordat cetățenilor maghiari care locuiesc în afara statului dreptul de a vota, dar doar pe listele naționale și nu pentru circumscripțiile uninominale.³⁸

Alături de aceste elemente, au existat două modificări principale care au atras critici asupra noului sistem și care au stârnit reacții negative din partea opoziției (ex. socialiștii și verzii au organizat proteste anti-guvernamentale, Jobbik a votat împotriva acestui sistem).³⁹ Prima modificare vizează introducerea instituției recompensării câștigătorului, prin care cele 93 de locuri distribuite de pe listele naționale sunt acordate, nu doar în funcție de voturile obținute pentru acestea, ci și prin reutilizarea voturilor neutilizate / în surplus din circumscripțiile uninominale. Astfel, voturile exercitate pe listele naționale se adună atât cu voturile neutilizate / în surplus ale candidaților care au pierdut la nivel de district, cât și cu cele care au fost peste ceea ce a avut nevoie candidatul câștigător pentru a învinge, iar cele 93 de locuri rămase sunt alocate în funcție de acest sistem.⁴⁰ A doua modificare se referă la redesenarea granițelor circumscripțiilor electorale într-o asemenea manieră încât să creeze avantaje pentru partidul / alianța aflat(ă) la putere (ș.a. Fidesz-KDNP) (*gerrymandering*).⁴¹ Fidesz-KDNP au introdus această schimbare deoarece doreau să-și asigure șansele de a obține întotdeauna majoritatea absolută în Parlament.⁴² Astfel, în pofida faptului că Fidesz-KDNP au pierdut în 2014 mai mult de 570,000 de voturi (ș.a. o scădere de 8,2%) noul sistem a favorizat numai o scădere de 1,3% a locurilor din Parlament.⁴³

La alegerile din 2018 s-a observat din nou modul în care noul sistem electoral favorizează partidul / partidele care se află la guvernare. Fidesz-KDNP a obținut mai multe voturi decât la alegerile din 2014⁴⁴, dar diferența dintre această alianță

³⁴ Zoltán Kovács și György Vida, „Geography of the New Electoral System and Changing Voting Patterns in Hungary,” *Acta Geobalcanica* 1, no. 2 (2015): 55–64.

³⁵ Réka Várnagy și Gabriella Ilonszki, „The Conflict between Partisan Interests and Normative Expectations in Electoral System Change. Hungary in 2014,” *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy* 8, no. 1 (2017): 3–24.

³⁶ Gallagher și Mitchell, „Dimensions”.

³⁷ Aceste locuri se împart în felul următor: 106 sunt câștigate de candidații din circumscripțiile electorale, iar celelalte 93 sunt distribuite în funcție de voturile cumulate de pe listele naționale.

³⁸ Róbert László, „The New Electoral Law in Hungary – In-Depth Analysis,” 2012, http://www.valasztasirendszer.hu/wp-content/uploads/PC_ElectoralSystem_120106.pdf%0A.

³⁹ László, „The New”.

⁴⁰ Pavel Maškarinec, „Strategic Voting in the Hungarian Elections of 2014. Evidence for Duverger's Law under the Compensatory Mixed Electoral System?,” *Studia Politica* 18, no. 1 (2018): 9–34.

⁴¹ László, „The New”.

⁴² Várnagy și Ilonszki, „The Conflict”.

⁴³ Kovács și Vida, „Geography”.

⁴⁴ În 2014 Fidesz-KDNP au obținut aproximativ 2,2 milioane de voturi, iar la alegerile din 2018 aproximativ 2,6 milioane.

și Jobbik⁴⁵ nu a fost decât puțin mai mare decât dublă. Cu toate acestea, reutilizarea voturilor din circumscripțiile uninominale a marcat o diferență de 5,36 de ori mai mare între cele două partide raportat la numărul de mandate primite (ș.a. 134 pentru Fidesz-KDMP și 26 pentru Jobbik⁴⁶).⁴⁷ Astfel, sistemul electoral nu a favorizat creșterea succesului Jobbik, Fidesz-KDNP reușind să reducă prezența acestuia în Parlament datorită sistemului electoral.

Competiția dintre partide și impactul asupra succesului Jobbik

Scăderea popularității și susținerii partidelor de stânga, generate de scandalurile de corupție din 2006, dublate de nevoia cetățenilor de a se reorienta pe arena politică au influențat într-o manieră decisivă reformarea configurației politice din Ungaria.⁴⁸ La alegerile din 2014, prevalența partidelor de dreapta a fost confirmată de faptul că Jobbik împreună cu alianța Fidesz-KDNP au obținut împreună aproximativ 70% din voturi.⁴⁹ Astfel, competiția politică a început să se dea în principal între cei doi rivali, (ș.a. Jobbik și alianța Fidesz-KDNP) care doreau să mențină *status-quo*-ul (marginalizarea stângii politice) și să atragă mai mult suport electoral în timpul alegerilor parlamentare.⁵⁰

Până în 2014, Jobbik a câștigat foarte multă susținere electorală datorită pozițiilor anti-rome pe care le promova, a subiectelor naționaliste și a promisiunilor legate de combaterea corupției sistemice, dar și din pricina faptului că avea o capacitate ridicată de mobilizare a maselor populare.⁵¹ Succesul pe care acest partid l-a dobândit într-un timp relativ scurt a influențat celelalte partide politice să aducă în discuție anumite subiecte pe care înainte nu le adresau (ex. problema romilor, Trianon).⁵² Până în 2014, Fidesz a implementat anumite propuneri politice pe care le-a preluat de la Jobbik din dorința de a câștiga părți importante din electoratul lui Jobbik.⁵³ Printre acestea putem menționa creșterea impozitelor pentru corporațiile mari (în special multi-naționalele), organizarea anumitor vizite în școlile maghiare din afara teritoriilor naționale, renovarea monumentelor sau redenumirea străzilor după propunerile Jobbik, oferirea unei zi de comemorare națională a Tratatului de la Trianon din 1920 sau acordarea unui rol mai important al religiei în constituție.⁵⁴

⁴⁵ În 2018 Jobbik a obținut aproximativ 1,2 milioane de voturi.

⁴⁶ Alexandru Mihăescu, „Cum a Lucrat Deformarea Sistemului Electoral Din Ungaria În Favoarea Lui Viktor Orban,” G4 Media.ro, 2018, <https://www.g4media.ro/cum-a-lucrat-deformarea-sistemului-el-ectoral-din-ungaria-in-favoarea-lui-viktor-orban.html>.

⁴⁷ Un alt element care favorizează mereu partidul aflat la guvernare este reprezentat de faptul că nu există limite în ceea ce privește publicitatea în media privată sau de stat și nici în ceea ce privește publicitatea realizată prin intermediul organizațiilor non-guvernamentale pentru guvern. Deși, pentru partide politice există o limită de 470 de minute în ceea ce privește publicitatea în media, executivul nu este afectat de aceasta, iar din această cauză poate decide nivelul de publicitate pe care dorește să-l aibă; Mihăescu, „Cum”.

⁴⁸ Bíró-Nagy, Boros și Varga, „Right-Wing”.

⁴⁹ Pirro, „The Populist”; Dominația politicii de dreapta a devenit evidentă din 2010 când Jobbik și alianța Fidesz-KDNP au obținut majoritatea voturilor, iar Jobbik a intrat pentru prima dată în Parlament.

⁵⁰ Krekó și Mayer, „Transforming Hungary”.

⁵¹ Enyedi și Rona, „Governmental”.

⁵² Héjj, „The Rebranding”.

⁵³ Unele studii susțin faptul că această strategie utilizată de Fidesz nu reprezintă doar rezultatul competiției dintre cei doi rivali. De fapt, Fidesz a profitat de cadrul favorabil generat de protestele din 2006 pentru ascensiunea politicii de dreapta și a valorificat drumul spre radicalizare pe care l-a deschis Jobbik prin viziunile pe care le promova; Krekó și Mayer, „Transforming Hungary”.

⁵⁴ András Bíró Nagy, Tamás Boros și Zoltán Vasali, „Hungary,” în *Right-Wing Extremism in Europe. Country Analyses, Counter Strategies and Labor-Market Oriented Exit Strategies*, ed. Ralf Melzer și Sebastian Serafin (Berlin: Friedrich Ebert Stiftung, 2013).

După 2014, diferențele ideologice dintre Fidesz și Jobbik nu erau clar delimitate. Cele două partide păreau să livreze elemente similare și din această cauză suportul electoral a fost îndreptat înspre acel partid care avea vizibilitate mai mare și care putea demonstra că este capabil să implementeze soluții.⁵⁵ Din această cauză, Jobbik a început să-și definească din ce în ce mai greu identitatea, iar succesul electoral al acestuia a fost afectat pentru că Fidesz era perceput ca fiind mai capabil să soluționeze problemele politice și sociale.⁵⁶ În plus, Viktor Orbán promova permanent ideea conform căreia Jobbik reprezintă o amenințare, iar Fidesz este singura soluție pentru combaterea extremei radicale (acesta având media de partea lui).⁵⁷

Din cauza acestor evoluții, Vona a anunțat că Jobbik se va reorienta ideologic și va aborda o poziție mai moderată, cu scopul de a atrage o parte dintre susținătorii lui Fidesz. Ideea principală a acestuia a fost aceea de a crea un bloc conservator care să devină o alternativă pentru Fidesz.⁵⁸ Această nouă strategie a lui Vona, deși a reușit să crească popularitatea partidului care între 2014 – 2015 a fost perceput la nivelul opiniei publice ca fiind cel mai puternic concurent al lui Fidesz⁵⁹, nu a reușit să asigure creșterea suportului electoral de durată din două motive principale: 1) a generat anumite conflicte interne care au afectat coeziunea partidului și 2) Fidesz a reușit să combată această strategie dovedindu-se a fi un concurent mai puternic.

Pe de-o parte, noua poziționare mai moderată a Jobbik a creat nemulțumiri la nivelul organizațiilor locale ale Jobbik care nu erau mulțumite de noile abordări ale lui Vona.⁶⁰ Acestea au generat conflicte interne și au favorizat apariția activiștilor disidenți precum Attila Szabó care a ieșit din Jobbik și a devenit liderul unui grup pe care dorește să-l transforme în partid politic în viitor.⁶¹ De asemenea, Jobbik a pierdut sprijinul anumitor organizații importante care jucau un rol primordial în promovarea partidului și în furnizarea resurselor umane și financiare în timpul campaniilor electorale (ex. organizația de tineret HVIM), dar și sprijinul anumitor platforme online care creșteau vizibilitatea partidului (ex. Kuruc.info).⁶² Alături de acestea, au existat cazuri în care la nivelul comunităților locale, oficialii Jobbik continuau să promoveze atitudini xenofobe în pofida noii strategii propuse de Vona.⁶³

Pe de altă parte, criza migranților a devenit cel mai important subiect de campanie între 2014-2018, iar Fidesz a reușit să obțină monopol asupra acestuia și să-l transforme în unealta principală prin care să-și asigure succesul electoral în 2018.⁶⁴ Fidesz a promovat o campanie puternică împotriva UE și a imigranților din statele arabe. Acesta a susținut că oficialii de la Bruxelles nu au gestionat această criză, iar migrații amenință identitatea creștină a continentului european. Aceste mesaje au fost dublate de o campanie agresivă prin care erau plasate prin orașe afișe care promovau ideea că aceștia sunt migranți economici care vor fura locurile de muncă ale cetățenilor maghiari.⁶⁵ Dincolo de această campanie agresivă, Fidesz a demonstrat că are abilitatea de a implementa soluții împotriva acestor amenințări (ex.

⁵⁵ Pirro, „The Populist”.

⁵⁶ Enyedi și Róna, „Governmental”.

⁵⁷ Krekó și Mayer, „Transforming Hungary”.

⁵⁸ Héjj, „The Rebranding”.

⁵⁹ András Bíró-Nagy, „Orbán’s Political Jackpot: Migration and the Hungarian Electorate,” *Journal of Ethnic and Migration Studies*, no. Online first (2021): 1–20.

⁶⁰ Pirro și Róna, „Far-Right”.

⁶¹ Erő és Elszántság (în română – Forță și determinare).

⁶² Pirro și Róna, „Far-Right”.

⁶³ Dániel Kovarek et al., „Scapegoat-Based Policy Making in Hungary: Qualitative Evidence for How Jobbik and Its Mayors Govern Municipalities,” *Intersections East European Journal of Society and Politics* 3, no. 3 (2017): 63–87.

⁶⁴ Viktor Glied și Norbert Pap, „The ‘Christian Fortress of Hungary’ The Anatomy of the Migration Crisis in Hungary,” *Yearbook of Polish European Studies* 19 (2016): 133–149.

⁶⁵ Glied and Pap, „The Christian”.

construirea unui gard la granița cu Serbia, legislație împotriva imigranților, organizarea consultărilor naționale și a referendumurilor cu privire la acceptarea cotelor de migranți în 2016).⁶⁶ Astfel, cu toate că Jobbik a adoptat o poziție fermă împotriva imigranților nu a putut să combată concurența Fidesz și prin urmare abilitatea acestuia de a-și spori suportul electoral a fost afectată.⁶⁷ În plus, pozițiile pro-Islam pe care Jobbik le-a afișat în trecut au fost folosite de Fidesz ca și instrument de campanie pentru a scădea popularitatea Jobbik în media⁶⁸, iar integritatea lui Vona a fost permanent contestată de Fidesz prin intermediul canalelor din media națională.⁶⁹

Campania utilizată, relația cu mass-media și impactul asupra succesului Jobbik

Din anul 2014, Vona a afirmat faptul că, deși esența programelor politice nu se va schimba, Jobbik va opta pentru o campanie mai puțin agresivă, bazată pe eliminarea mesajelor negative adresate împotriva minorităților (ș.a. romilor, evreilor) și se va concentra mai mult pe promovarea politicilor care să aducă beneficii poporului maghiar.⁷⁰ Vona a susținut faptul că dorește să transforme Jobbik într-un partid populist care va fi apropiat de toți cetățenii maghiari indiferent de etnia acestora și totodată a subliniat că prioritățile politice ale Jobbik vor fi valorile democratice, interesul național, politica externă bazată pe întărirea relațiilor dintre Germania, Rusia și Turcia și economia eco-socială.⁷¹

Aceste declarații ale lui Vona au fost dublate de acțiuni care au încercat să legitimizeze noile viziuni ale Jobbik. De exemplu, în 2016 Vona a transmis urări cu ocazia sărbătorii Hanukkah comunității de evrei⁷² sau acesta a vizitat comunități de romi și a pozat ca fiind apropiat de aceștia pentru a transmite ideea că Jobbik dorește să se îndepărteze de trecutul extremist.⁷³ Îndreptarea Jobbik spre o campanie pozitivă a avut obiective strategice deoarece dorea să atragă noi alegători din electoraul lui Fidesz prin noile mesaje pozitive – în special persoane mai în vârstă și femei care înainte priveau cu scepticism agresivitatea și viziunile extreme ale Jobbik.⁷⁴

În pofida acestor noi abordări, campanie promovată de Vona se diferenția de cele precedente doar prin faptul că a schimbat tonalitatea transmiterii anumitor mesaje, iar declarațiile agresive împotriva minorităților au fost eliminate din discursurile oficiale.⁷⁵ În esență, Vona a continuat campania negativă împotriva lui Fidesz, între 2014-2018 promovând subiecte precum lipsa de moralitate a acestui partid sau faptul că Orbán s-a transformat într-un lider comunist care dorește eliminarea valorilor democratice din societate.⁷⁶ Aceste mesaje au fost însoțite de slogane precum

⁶⁶ Biró-Nagy, „Orbán's Political”.

⁶⁷ Glied și Pap, „The Christian”.

⁶⁸ Héjj, „The Rebranding”.

⁶⁹ Rudolf Metz și Daniel Oross, „Strong Personalities' Impact on Hungarian Party Politics: Viktor Orbán and Gábor Vona,” în *Party Leaders in Eastern Europe: Personality, Behavior and Consequences*, ed. Sergiu Gherghina (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2020).

⁷⁰ András Biró-Nagy și Tamás Boros, „Jobbik Going Mainstream. Strategy Shift of the Far-Right in Hungary,” în *L'extreme Droite En Europe*, ed. Jerome Jamin (Brussels: Bruylant, 2016), 243–263.

⁷¹ Héjj, „The Rebranding”; Un concept utilizat de Jobbik care combină aspectele ecologice și sociale și le portretizează ca fiind aspecte esențiale pentru asigurarea bunăstării și demnității poporului maghiar.

⁷² Pirro și Róna, „Far-Right”.

⁷³ Nick Thorpe, „Is Hungary's Jobbik Leader Really Ditching Far-Right Past?,” BBC News, 2016, <https://www.bbc.com/news/world-europe-37976687>.

⁷⁴ Biró-Nagy și Boros, „Jobbik Going Mainstream. Strategy Shift of the Far-Right in Hungary”.

⁷⁵ Biró-Nagy și Boros, „Jobbik”.

⁷⁶ Daily News Hungary, 2017; The Budapest Beacon, 2018.

„Adevărate consultări naționale”, „Construim legături”⁷⁷ sau panouri publicitare și postere care încercau să transmită ideea că politicienii Fidesz sunt corupți⁷⁸, iar Jobbik va soluționa problema migrantilor, va crește salariile și va încarcera hoții.⁷⁹

Aceste inițiative erau dublate de o activitate intensă pe rețelele de socializare combinate cu o mobilizare continuă și implicare a cetățenilor în activități sociale organizate de Jobbik. Astfel, în anul 2018, Jobbik era considerat partidul care ar avea cele mai mari șanse de reușită la alegerile parlamentare dacă asta ar depinde de promovarea online, numărul de urmăritori de pe rețelele de socializare și implicarea în acțiuni de mobilizare a populației.⁸⁰

În pofida eforturilor Jobbik, acest partid nu s-a bucurat de susținerea canalelor din media națională.⁸¹ Există cel puțin două motive principale pentru acest rezultat. Primul motiv se referă la faptul că în Ungaria media este asertivă partidului care se află la putere și întotdeauna promovează acele știri sau subiecte care sunt în interesul partidului dominant – în cazul de față Fidesz.⁸² Din acest punct de vedere este foarte dificil pentru partidele concurente să aibă acces la media națională, mai ales dacă promovează discursuri contrare cu viziunile Fidesz. Conform Autorității Maghiare a Mediei Naționale și Comunicării, între 2014 și 2018 oficialii Fidesz au folosit cel mai mult canalele media pentru a se promova, prezența Jobbik în cadrul acestora fiind nesemnificativă.⁸³

Al doilea motiv vizează faptul că ceea ce promova Jobbik nu reprezenta neapărat un interes ridicat pentru cei care aveau puterea de a decide ce anume să fie promovat în media (ex. editori, jurnaliști). Pentru ca o știre să fie de interes, aceasta trebuie să se bucure deja de o atenție sporită în media, iar mesajele trebuie să fie de interes pentru alți actori politici și astfel să aibă potențialul de a stârni situații conflictuale. Media nu este foarte interesată de promovarea subiectelor legate de situația economică, sistemele sociale, corupția generală a politicienilor sau politicile individuale ale anumitor partide, dacă acestea nu au potențialul de a stârni controverse.⁸⁴ Cu toate că Jobbik a încercat să promoveze și subiecte privind combaterea imigranților, acesta nu a reușit să depășească influența Fidesz care avea monopol asupra acestui subiect. În plus, media tradițională (ex. TV, Radio) rămâne tot cea mai utilizată sursă pentru informarea politică, iar lipsa de acces la acestea a afectat abilitatea Jobbik de a atrage noi susținători, mai ales că acest partid dorea să se concentreze pe segmentele mai în vârstă care nu utilizează frecvent Internetul ca sursă de informare.⁸⁵

Caracteristicile liderului politic și impactul asupra succesului Jobbik

În cei 11 ani și jumătate în care a condus Jobbik (2006-2018), Vona a demonstrat că are capacitatea de a valorifica oportunitățile socio-culturale și a le transforma în avantaje care să favorizeze Jobbik (ex. protestele din 2006, criza financiară din 2009 – Jobbik a promovat o serie de politici care să favorizeze muncitorii din clasele

⁷⁷ Cu referire la construirea relațiilor dintre electorat și politicieni și eliminarea diferențelor dintre aceștia.

⁷⁸ Héjj, „The Rebranding”.

⁷⁹ Krisztina Orbán, „Jobbik’s New Billboard Campaign Has Hit the Streets,” The Budapest Beacon, 2017, <https://budapestbeacon.com/jobbiks-new-billboard-campaign-hit-streets/>.

⁸⁰ Daily News Hungary, 2018.

⁸¹ Biró-Nagy, „Orbán’s Political”.

⁸² Mihăescu, „Cum a Lucrat Deformarea Sistemului Electoral Din Ungaria În Favoarea Lui Viktor Orban.”

⁸³ NMHN, „Media Use of Political Actors,” Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság, 2021, <https://nmhh.hu/szakmai-erdekeltok/mediafelugyelet/politikai-szereplok-mediahasznalata>.

⁸⁴ Meyer, Haselmayer și Wagner, „Who”.

⁸⁵ Glied și Pap, „The Christian”.

mijlocii din zonele mai sărace care votau cu MSZP și care simțeau cel mai puternic efectele negative ale crizei).⁸⁶ De asemenea, acesta a dat dovadă de creativitate și un nivel ridicat de complexitate cognitivă atunci când a reușit să creioneze ideologia Jobbik și să lege experiențele sale de profesor de istorie cu promovarea ideii de conservare a tradițiilor și a valorilor naționale ca și elemente primordiale pentru conservarea identității poporului maghiar.⁸⁷ În plus, Vona a reușit să se impună ca lider al partidului și să atragă recunoașterea celorlalți membri, unii dintre aceștia susținând că ascensiunea Jobbik este datorată abilității acestuia de a conduce și a reuși să implementeze ceea ce își propune, Vona fiind cel care a transformat Jobbik în al doilea cel mai puternic partid politic din Ungaria.⁸⁸

Abilitățile de leadership ale lui Vona dublate de încrederea în propria persoană și entuziasmul acestuia au reușit să atragă o susținere electorală graduală între 2006-2014, dar și o multitudine de organizații și noi membri (ș.a. numărul acestora a crescut de la 1200 în 2003 la 17,943 în 2016).⁸⁹ Cu toate acestea, după 2014 dorința de putere a lui Vona a devenit din ce în ce mai puternică, iar acest fapt a afectat succesul electoral al Jobbik în 2018. Transformarea Jobbik într-un partid mai moderat, susținută de declarațiile lui Vona precum „nu am văzut niciodată Jobbik ca și un partid radical anti-roma sau anti-semit (...) sunt gata să-mi cer scuze tuturor celor care au fost răniți de mine sau de partidul meu (...) Jobbik s-a schimbat și ar fi greșit să neg asta”⁹⁰ sau:

(...) suntem un partid populist acum. În mod natural, ne vom păstra valorile de bază, dar acum încercăm să reprezentăm toată societatea, indiferent de viziunile diferite pe care le au oamenii (...) nu voi mai accepta nicio viziune brutală sau extremă în viitor (...) îmi doresc ca acest partid să devină unul pentru care fiecare va putea vota calm și onorabil⁹¹,

au demonstrat că dorința de putere a lui Vona a fost mai mare decât aceea de a asigura coeziunea internă a partidului sau de a menține legăturile fructuoase cu toate celelalte organizații care sprijineau Jobbik.⁹² Cu toate că, intenția acestuia atunci când a adoptat această strategie nu a fost aceea de a pierde susținători și a stimula conflicte interne, faptul că acestea nu au putut fi evitate ar putea reprezenta o dovadă a faptului că abilitățile de conducere și de menținere a coeziunii interne ale lui Vona au fost afectate de ambiții personale și dorința de putere.⁹³

În plus, declarațiile lui Vona care promovau faptul că „vom câștiga alegerile, vom lua o gură de aer și după ne vom reconstrui țara (...) Jobbik va scoate țara afară din secolul al-XX-lea (...) oamenilor trebuie să li se arate adevăratele linii de eroare care nu sunt cele care împart dreapta și stânga, ci secolul al-XX-lea de secolul al-XXI-lea”⁹⁴ sau „Jobbik este gata pentru guvernare (...) suntem pregătiți pentru a conduce Ungaria într-o nouă direcție împreună cu poporul maghiar pe 8 aprilie (...)

⁸⁶ Szabados, „The Particularities”.

⁸⁷ Metz și Oross, „Strong”.

⁸⁸ Andrea L. P. Pirro și Castelli Gattinara, „Movement Parties of the Far Right: The Organization and Strategies of Nativist Collective Actors,” *Mobilization: An International Quarterly* 23, no. 3 (2018): 367–383.

⁸⁹ Pirro, „Lo and Behold”.

⁹⁰ Krisztina Orbán, „Vona – ‘I’ve Never Seen Jobbik as an Anti-Roma, Antisemitic, Racist Party,’” *The Budapest Beacon*, 2017, <https://budapestbeacon.com/vona-ive-never-seen-jobbik-anti-roma-antise-mitic-racist-party/>.

⁹¹ Nick Thorpe, „Hungary’s Nationalist Jobbik Party Woos Centrist Voters,” *BBC News*, 2015, <https://www.bbc.com/news/world-europe-32248965>.

⁹² Pirro și Róna, „Far-Right”.

⁹³ Metz și Oross, „Strong”.

⁹⁴ *Daily News Hungary*, „Vona: ‘Every Morning We Wake up Prepared to Govern,’” *Daily News Hungary*, 2015, <https://dailynewshungary.com/vona-every-morning-we-wake-up-prepared-to-govern/>.

ne dorim să ne eliberăm de Viktor Orbán”⁹⁵, accentuează dorința de putere a acestuia, demonstrează lipsa de flexibilitate a de a lua în calcul posibilitatea formării alianțelor cu alte partide pentru a contracara influența Fidesz, dar și o supraestimare a capacității Jobbik de a câștiga alegerile și a governa pe cont propriu. Astfel, dorința de putere și lipsa de flexibilitate ale lui Vona au afectat capacitatea Jobbik de a-și spori susținerea electorală în 2018.⁹⁶

Concluzii

Această lucrare a dorit să explice de ce suportul electoral al Jobbik a stagnat în anul 2018, deși susținerea electorală a acestui partid a crescut constant între 2006-2014. Rezultatele analizei realizate prin intermediul abordării studiului de caz susțin că incapacitatea Jobbik de a-și redefini identitatea, a evidenția diferențele dintre acesta și Fidesz și de a demonstra capacitatea de a gestiona mai bine problemele contemporane ale Ungariei au afectat abilitatea acestuia de a atrage noi susținători. În plus, accesul redus la media națională a afectat vizibilitatea Jobbik mai ales că segmentele din populație pe care acesta dorea să le atragă proveneau din rândul persoanelor mai în vârstă care utilizează mai mult canalele tradiționale de informare (ex. TV, Radio) – Jobbik avea deja susținerea segmentelor tinere care utilizau extins sursele online.⁹⁷ Alături de acestea, sistemul electoral din Ungaria care favorizează partidul / alianța aflat(ă) la putere, conflictele interne, dar și obiectivele mult prea ambițioase ale lui Vona au reprezentat alte elemente care nu au favorizat sporirea succesului electoral al Jobbik.

Din cele prezentate anterior, rezultă două lecții principale. Prima lecție susține faptul că succesul electoral nu este influențat numai de factori externi (ex. competiția cu alte partide, sistemul electoral) sau interni (ex. calitățile liderului, coeziunea partidului), ci și de abilitatea de a demonstra electoratului că ai potențialul de a satisface cererile acestuia. Jobbik a reușit să atragă un suport electoral constant după 2006 deoarece a reușit să demonstreze cetățenilor că acesta reprezintă alternativa politică pe care o așteptau de mult timp, iar această idee a fost stimulată de acțiuni concrete precum dorința de soluționare a problemelor asociate minorității romă, subiect pe care alte partide îl considerau ca fiind tabuu.⁹⁸ Din pricina faptului că Fidesz a reușit să estompeze diferențele ideologice dintre acesta și Jobbik, competiția politică a fost dată pe arena credibilității și a competenței, iar Jobbik nu a reușit să promoveze ideea că ar fi mai capabil decât Fidesz în a gestiona criza imigranților care a dominat scena politică între 2015-2018.⁹⁹

A doua lecție importantă evidențiază faptul că arena politică este foarte imprevizibilă, iar abilitatea liderilor politici de a transforma situațiile de criză în oportunități de dezvoltare constituie unul dintre elementele principale care marchează diferența dintre învinși și învingători (ex. succesul Jobbik a debutat pe fondul crizei politice din 2006, Fidesz și-a securizat poziția datorită crizei imigranților de după 2015). Alături de aceste lecții principale, studiul confirmă rezultatele studiilor

⁹⁵ The Budapest Beacon, 2018a.

⁹⁶ Metz and Oross, „Strong”.

⁹⁷ Glied and Pap, „The Christian”.

⁹⁸ Szabados, „The Particularities and Uniqueness of Hungary’s Jobbik.”

⁹⁹ Enyedi and Rona, „Governmental and Oppositional Populism: Competition and Division of Labour.”

anterioare¹⁰⁰ și demonstrează că succesul electoral este influențat de o multitudine de factori care variază de la sistemul electoral folosit și competiția politică și până la campania folosită, accesul la media și caracteristicile liderului politic.

Pornind de la această analiză, studii viitoare ar putea analiza modul în care au evoluat poziționările Jobbik pe scena politică după alegerile din 2018, moment în care Vona a renunțat la funcția de lider a partidului. Ar putea să fie realizate analize comparative între leadershipul lui Vona și cel al predecesorului acestuia, Tamás Sneider, pentru a se observa diferențele sau similaritățile dintre abordările acestora. De asemenea, s-ar putea realiza analize calitative bazate pe realizarea de interviuri prin care să se investigateze pozițiile susținătorilor Jobbik față leadershipul lui Vona și cel al predecesorilor acestuia, ș.a. Sneider și Péter Jakab – președintele Jobbik din ianuarie 2020.

BIBLIOGRAFIE

- Beacon, The Budapest. „Gábor Vona: Jobbik Is Ready to Govern.” The Budapest Beacon, 2018. <https://budapestbeacon.com/gabor-vona-jobbik-ready-govern/>.
- . „Jobbik to End Corruption Once in Government, Says Gábor Vona.” The Budapest Beacon, 2018. <https://budapestbeacon.com/jobbik-to-put-an-end-corruption-once-in-government-says-gabor-vona/>.
- Bíró-Nagy, András. „Orbán’s Political Jackpot: Migration and the Hungarian Electorate.” *Journal of Ethnic and Migration Studies*, no. Online first (2021): 1–20.
- Bíró-Nagy, András și Tamás Boros. „Jobbik Going Mainstream. Strategy Shift of the Far-Right in Hungary.” În *L’extreme Droite En Europe*, edited by Jerome Jamin (Brussels: Bruylant, 2016), 243–263.
- Bíró-Nagy, András, Tamás Boros, și Áron Varga. „Right-Wing Extremism in Hungary.” *International Policy Analysis*, no. December (2012): 1–15.
- Bischof, Daniel și Roman Senninger. „Simple Politics for the People? Complexity in Campaign Messages and Political Knowledge.” *European Journal of Political Research* 57, no. 2 (2018): 473–495.
- Bustikova, Lenka. „The Radical Right in Eastern Europe.” În *The Oxford Handbook of The Radical Right*, editată de Jens Rydgren (Oxford: Oxford University Press, 2018).
- Enyedi, Zsolt și Daniel Rona. „Governmental and Oppositional Populism: Competition and Division of Labour.” În *Absorbing the Blow. Populist Parties and Their Impact on Parties and Party Systems.*, editată de Steven Wolinetz și Andrej Zaslove (Colchester: Rowman & Littlefield, 2018).
- Fridkin, Kim L. și Patrick J. Kenney. „The Role of Candidate Traits in Campaigns.” *Journal of Politics* 73, no. 1 (2011): 61–73.
- Gallagher, Michael și Paul Mitchell. „Dimensions of Variations in Electoral Systems.” În *The Oxford Handbook of Electoral Systems*, editată de Erik S. Herron, Robert J. Pekkanen și Matthew S. Shugart (Oxford: Oxford University Press, 2018).

¹⁰⁰ Gallagher and Mitchell, „Dimensions of Variations in Electoral Systems”; Bischof and Senninger, „Simple Politics for the People? Complexity in Campaign Messages and Political Knowledge”; Nai, „Going Negative, Worldwide: Towards a General Understanding of Determinants and Targets of Negative Campaigning”; Scarrow and Webb, „Investigating Party Organization. Structures, Resources, and Representative Strategies”; Herron, Pekkanen, and Shugart, „Terminology and Basic Rules of Electoral Systems”; Fridkin and Kenney, „The Role of Candidate Traits in Campaigns”; Pirro, „Digging into the Breeding Ground: Insights into the Electoral Performance of Populist Radical Right Parties in Central and Eastern Europe”; Garzia, „Personalization of Politics Between Television and the Internet: Leader Effects in the 2013 Italian Parliamentary Election”; Meyer, Haselmayer, and Wagner, „Who Gets into the Papers? Party Campaign Messages and the Media.”

- Garzia, Diego. „Personalization of Politics Between Television and the Internet: Leader Effects in the 2013 Italian Parliamentary Election.” *Journal of Information Technology and Politics* 14, no. 4 (2017): 403–416.
- George, Alexander L., and Andrew Bennett. *Case Studies and Theory Development in Social Sciences* (Massachusetts: MIT Press, 2005).
- Gessler, Theresa și Johannes Wachs. „Experiments in the Laboratory of Populism: The 2018 Hungarian Election.” *The London School of Economics and Political Science – EUROPP*, (2018, 1–4).
- Glied, Viktor și Norbert Pap. „The ‘Christian Fortress of Hungary’ The Anatomy of the Migration Crisis in Hungary.” *Yearbook of Polish European Studies* 19 [2016]: 133–149.
- Héjj, Dominik. „The Rebranding of Jobbik.” *New East Europe* 6, no. 29 [2017]: 83–90.
- Herron, Erik S., Robert J. Pekkanen și Matthew S. Shugart. „Terminology and Basic Rules of Electoral Systems.” În *The Oxford Handbook of Electoral Systems*, editată de Erik S. Herron, Robert J. Pekkanen, and Matthew S. Shugart [Oxford: Oxford University Press, 2018].
- Hungary, Daily News. „Vona: ‘Every Morning We Wake up Prepared to Govern.’” *Daily News Hungary*, 2015. <https://dailynewshungary.com/vona-every-morning-we-wake-up-prepared-to-govern/>.
- . „Vona to PM Orbán: You Have Turned from a Fiery Young Democrat into a Burn-out Communist.” *Daily News Hungary*, 2017. <https://dailynewshungary.com/vona-pm-orban-turned-fiery-young-democrat-burn-communist/>.
- . „Who Would Win the 2018 Elections in Hungary If Social Media Decided?” *Daily News Hungary*, 2018. <https://dailynewshungary.com/win-2018-elections-social-media-decided/>.
- Jobbik. „Jobbik’s Brief History.” Jobbik, 2020. https://www.jobbik.com/short_summary_about_jobbik.
- Karl, Philipp. „Hungary’s Radical Right 2.0.” *Nationalities Papers* 45, no. 3 [2017]: 345–355.
- Kovács, Tamás. „The Jobbik-Phenomenon: Hungarian Youth on the Road of Radical Right.” În *Ten Public Policy Studies*, editată de Ilona Pálné Kovács și László Kákai [Pécs: University of Pécs, Department of Political Studies, 2013].
- Kovács, Zoltán și György Vida. „Geography of the New Electoral System and Changing Voting Patterns in Hungary.” *Acta Geobalcanica* 1, no. 2 [2015]: 55–64.
- Kovarek, Dániel, Dániel Róna, Bulcsú Hunyadi și Péter Krekó. „Scapegoat-Based Policy Making in Hungary: Qualitative Evidence for How Jobbik and Its Mayors Govern Municipalities.” *Intersections East European Journal of Society and Politics* 3, no. 3 [2017]: 63–87.
- Krekó, Péter și Gregor Mayer. „Transforming Hungary – Together? An Analysis of the Fidesz–Jobbik Relationship.” În *Transforming the Transformation? The East European Radical Right in the Political Process*, editată de Michael Minkenberg [London: Routledge, 2015].
- Kyriazi, Anna. „Ultranationalist Discourses of Exclusion: A Comparison between the Hungarian Jobbik and the Greek Golden Dawn.” *Journal of Ethnic and Migration Studies* 42, no. 15 [2016]: 2519–2538.
- László, Róbert. „The New Electoral Law in Hungary – In-Depth Analysis,” 2012. http://www.valasztasirendszer.hu/wp-content/uploads/PC_ElectoralSystem_120106.pdf%0A.
- Mareš, Miroslav și Vratislav Havlík. „Jobbik’s Successes. An Analysis of Its Success in the Comparative Context of the V4 Countries.” *Communist and Post-Communist Studies* 49, no. 4 [2016]: 323–333.
- Maškarinec, Pavel. „Strategic Voting in the Hungarian Elections of 2014. Evidence for Duverger’s Law under the Compensatory Mixed Electoral System?” *Studia Politica* 18, no. 1 [2018]: 9–34.
- Metz, Rudolf și Daniel Oross. „Strong Personalities’ Impact on Hungarian Party Politics: Viktor Orbán and Gábor Vona.” În *Party Leaders in Eastern Europe: Personality, Behavior and Consequences*, editată de Sergiu Gherghina [Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2020].

Meyer, Thomas M., Martin Haselmayer și Markus Wagner. „Who Gets into the Papers? Party Campaign Messages and the Media.” *British Journal of Political Science* 50, no. 1 [2020]: 281–302.

Mihăescu, Alexandru. „Cum a Lucrat Deformarea Sistemului Electoral Din Ungaria În Favoarea Lui Viktor Orban.” G4 Media.ro, 2018. <https://www.g4media.ro/cum-a-lucrat-deformarea-sistemului-electoral-din-ungaria-in-favoarea-lui-viktor-orban.html>.

Nagy, András Bíró, Tamás Boros și Zoltán Vasali. „Hungary.” În *Right-Wing Extremism in Europe. Country Analyses, Counter Strategies and Labor-Market Oriented Exit Strategies*, editată de Ralf Melzer and Sebastian Serafin [Berlin: Friedrich Ebert Stiftung, 2013].

Nai, Alessandro. „Going Negative, Worldwide: Towards a General Understanding of Determinants and Targets of Negative Campaigning.” *Government and Opposition* 55, no. 3 [2020]: 430–455.

NMHN. „Media Use of Political Actors.” Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság, 2021. <https://nmhh.hu/szakmai-erdekeltok/mediafelugyelet/politikai-szereplok-mediahasznalata>.

Orbán, Krisztina. „Jobbik’s New Billboard Campaign Has Hit the Streets.” The Budapest Beacon, 2017. <https://budapestbeacon.com/jobbiks-new-billboard-campaign-hit-streets/>.

———. „Vona – ‘I’ve Never Seen Jobbik as an Anti-Roma, Antisemitic, Racist Party.’” The Budapest Beacon, 2017. <https://budapestbeacon.com/vona-ive-never-seen-jobbik-anti-roma-antisemitic-racist-party/>.

Pirro, Andrea L. P. și Castelli Gattinara. „Movement Parties of the Far Right: The Organization and Strategies of Nativist Collective Actors.” *Mobilization: An International Quarterly* 23, no. 3 [2018]: 367–383.

Pirro, Andrea L.P. „Ballots and Barricades Enhanced: Far-Right ‘Movement Parties’ and Movement-Electoral Interactions.” *Nations and Nationalism* 25, no. 3 [2019]: 782–802.

———. „Digging into the Breeding Ground: Insights into the Electoral Performance of Populist Radical Right Parties in Central and Eastern Europe.” *East European Politics* 30, no. 2 [2014]: 246–270.

———. „Lo and Behold: Jobbik and the Crafting of a New Hungarian Far Right.” În *Radical Right Movement Parties in Europe*, editată de Manuela Caiani și Ondřej Císar [London: Routledge, 2019].

Pirro, Andrea L.P. și Dániel Róna. „Far-Right Activism in Hungary: Youth Participation in Jobbik and Its Network.” *European Societies* 21, no. 4 [2019]: 603–626.

Pirro, Andrea L. P. „The Populist Radical Right in the Political Process: Assessing Party Impact in Central and Eastern Europe.” În *Transforming the Transformation? The East European Radical Right in the Political Process*, editată de Michael Minkenberg [London: Routledge, 2015].

Scarrow, Susan E. și Paul D. Webb. „Investigating Party Organization. Structures, Resources, and Representative Strategies.” În *Organizing Political Parties: Representation, Participation, and Power*, editată de Susan E. Scarrow, Paul D. Webb, and Thomas Poguntke [Oxford: Oxford University Press, 2017].

Szabados, Krisztián. „The Particularities and Uniqueness of Hungary’s Jobbik.” Edited by Giorgos Charalambos. *The European Far Right: Historical and Contemporary Perspectives* [Stasandrou, 2015].

Thorpe, Nick. „Hungary’s Nationalist Jobbik Party Woos Centrist Voters.” BBC News, 2015. <https://www.bbc.com/news/world-europe-32248965>.

———. „Is Hungary’s Jobbik Leader Really Ditching Far-Right Past?” BBC News, 2016. <https://www.bbc.com/news/world-europe-37976687>.

Varga, Mihai. „Hungary’s ‘Anti-Capitalist’ Far-Right: Jobbik and the Hungarian Guard.” *Nationalities Papers* 42, no. 5 [2014]: 791–807.

Várnagy, Réka și Gabriella Ilonszki. „The Conflict between Partisan Interests and Normative Expectations in Electoral System Change. Hungary in 2014.” *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy* 8, no. 1 [2017]: 3–24.